

FRI-2G.104-1-HC-08

THE PREGNANT WOMAN AS A SUBJECT OF THE DIDACTIC CONCEPT⁸

Assist. Prof. Tsveta Hristova, PhD

Department of Health Care,

“Angel Kanchev” University of Ruse

Phone: +359878389793

E-mail: tshristova@uni-ruse.bg

Abstract: An original research is presented, conducted within a group of women in the area of Ruse town, aiming to identify the necessity of the pregnant woman for receiving teaching and education during the prenatal period – competences and skills for pregnancy, birth and caring for the newborn. The analysis of the sociological research shows that women need to have established varied forms of education, intended for the period of pregnancy and also manifests their preferences for means and methods for education, necessity for health-pedagogical knowledge service providers. A conclusion is drawn that health education is a fundament of positive reproduction and a good health status of the country's population. The author shares the view that the key place of the future mother as a subject of the didactic concept is historically and socially justified – health education is a declared priority of WHO and the health policies of the EU.

Keywords: didactics, pregnant woman, education necessity, good health

ВЪВЕДЕНИЕ

Бременността на жената е нормално физиологично състояние с фундаментално значение за възпроизводството и просперитета на нацията, но е и с преоритетна ангажираност на обществото и майката. С бременността настъпват специфично характерни физиологични промени и особености във всички параметри на женския организъм налагащи усвояване на пренатални знания, умения и навици, възпитание на отговорност и самоотговорност за здраве. Пренаталното обучение, според Френската национална асоциация по пренатално възпитание е обобщено понятие, „което описва организирането, системно и целенасочено въздействие върху пренаталната общност „майка-дете“ и има за цел раждането на физически и психически здраво дете, готово да развие нови и адаптивни връзки с външния свят“ (Димитрова, Д., 2011).

В развитите държави бременната жена е важен обект на дидактическата концепция, която формира пренатално и постнатално образование, ценен ресурс за здравния статус и възпроизводството на населението. Като възрастен обучаващ се, бременните изпитват потребност да участват във вземане на решения отнасящи се до промяна в стил и начин на живот, възможности за отглеждане и възпитаване на бъдещето дете, начин на раждане, кърмене (Грудева, М., 2010, 2012, 2016). Дидактическият процес трансформира позитивно вътрешната мотивация от желание за дете в самоотговорност и отговорност за здравето. Обучената бременна жена се справя успешно с бременността и майчинството и изпитва щастие (Христова, Ц., 2017).

В акушерските практики на европейските държави са изградени различни форми за пренатално обучение на бременните, които съдържат традициите на конкретната народност, но са с една цел – да помогнат на жената в уникалната ѝ мисия да стане и бъде добра майка, с изградена здравна култура - Mother-friendly hospitals, Birth education center и др.

В България, като отговор на тази необходимост се формират центрове и училища за бременни, майки и бъдещи родители.

Здравната култура като част от общата култура на населението представлява система от знания, убеждения, ценности, навици, умения и поведение за удовлетворяване на

⁸ Докладът е представен на сесия Здравни грижи на 26 октомври 2018 с оригинално заглавие на български език: ФИТНЕС В СВОБОДНОТО ВРЕМЕ – МОТИВАЦИЯ ЗА ЗАНИМАНИЯ И УПОТРЕБА НА ХРАНИТЕЛНИ ДОБАВКИ И АНАБОЛНИ СТЕРОИДИ.

потребността от опазването, възстановяването и укрепването на личното и общественото здраве (Сербезова, И., 2014).

Специфична особеност в процеса на обучение във висшето медицинско училище, в професионално направление „Акушерка“, е участието на бременната жена като субект на педагогическо взаимодействие и обект на здравната грижа.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Образованието и възпитанието на бременните е свързано със предизвикателствата на 21 век към образованието на възрастните и насоките водещи към приемането и реализирането им, промоцията на здравето ориентирано към лична отговорност и съхраняване на здравето, демографската катастрофа в страната с тревожните тенденции на раждащи малолетни и непълнолетни. Обучението на бременната жена се свързва с теориите на дидактическата концепция за възрастните и андрагогическите изисквания към организацията и провеждането на „учебен процес“.

В настоящия доклад анализираме проблемите свързани с особеностите на бременната жена като учаща се в системата на непрекъснатото образование - проблемите свързани с мотивацията да се учи и да се включва в системата на формалното и в неформалното образование; андрагогическият подход към бъдещата майка като обучаем; спецификата на целите, готовност, очаквания и резултати от обучението; ролята на субективните и обективни фактори, влияещи върху ефективността на образователната дейност - мотивация, нагласа, физически особености и интелектуални способности.

Целта на изследването

Целта на извършеното изследване е установяване значимостта на бременната жена като необходим субект на дидактическата концепция в пренаталното обучение и образование, Prenatal Education за формиране на необходимото здраве.

Материал и методика

Изготвена е представителна извадка, генерирана на случаен принцип, обхващаща жени от град Русе и областта.

Данните са събрани анонимно и доброволно чрез онлайн анкета през 2017 - 2018 година. Анкетата е структурирана от отворени въпроси, предполагащи изчерпателни отговори за анализ и обсъждане.

Обект на изследването са 470 жени от град Русе и областта

Предмет на изследване е бременната жена като субект на дидактическата концепция
Резултатите са представени графично.

Анализ на данните:

Резултатите от изследването определят бременната като сложен субект на обучение – по признаците възраст, семеен статус, вид и степен на образование, социално обкръжение, етническа и религиозна принадлежност.

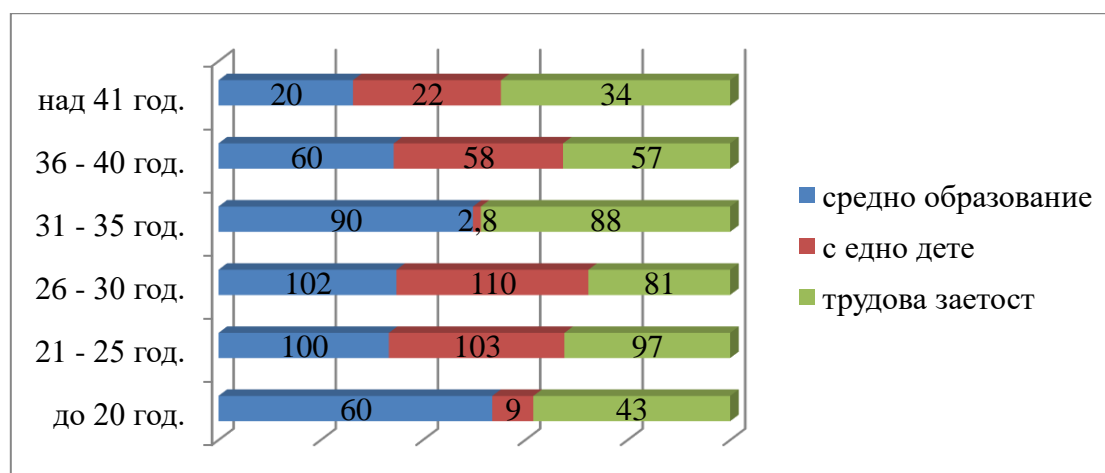
Обобщено представяме характеристиките на анкетираните в таблица 1.

Табл.1. Разпределение на респондентите по признаци според възрастта

възраст/ признак	До 20 г.	21 – 25 г.	26 – 30 г.	31 – 35 г.	36 – 40 г.	Над 41 г.
Възраст	69	113	112	93	61	22
Образование						
основно	9	3	1			
средно	60	64	47	61	19	14
висше		46	64	29	42	8
Трудова заетост	19	66	86	84	55	20
Паритет						
нямат деца	52	7	1	19		

с едно дете	9	103	110	28	58	22
с две деца	8	3	1	42	2	
с по-вече деца				4	1	
Семейно положение						
омъжени	2	23	45	38	42	10
неомъжени	52	24	8	2	1	4
съжителство без брак	8	35	50	50	16	8
самотни майки	7	31	9	3	2	

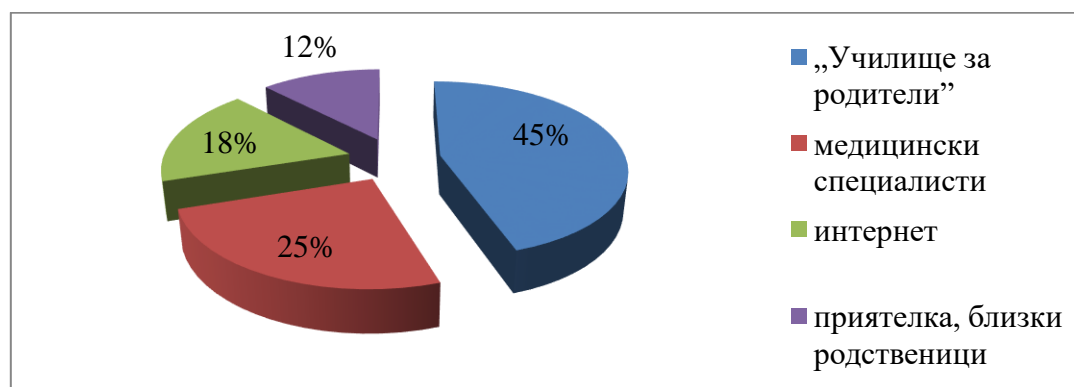
Основните характеристики на участниците в изследването са нагледно представени на фигура 1.

Фиг.1. Характеристики на респондентите

Участващите в анкетното проучване са жени от 17 – 43 годишна възраст. От тях 225 жени са на възраст 21 – 30 години, близо половината от респондентките. По-вече от половината от анкетираните са майки с едно дете, осем жени имат над две деца.

Източници на здравно образование, русенските жени цитират две форми „Училище за родители“ в града, интернет, медицински специалисти, приятелки и близки – отразено графично на фигура 2.

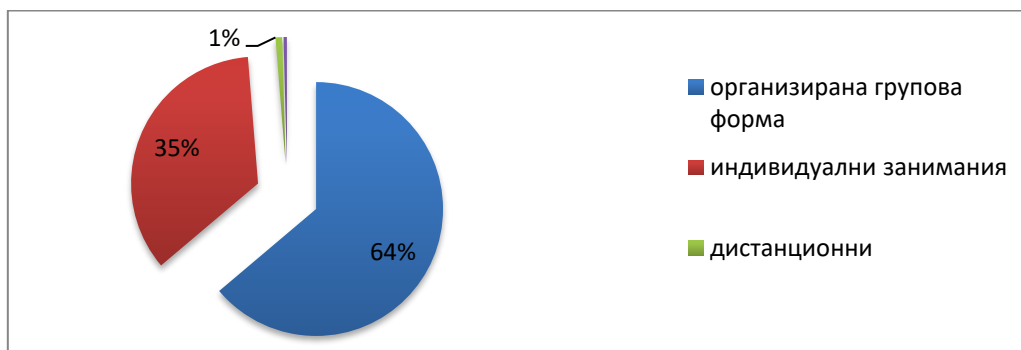

Фиг.2. Източници на здравно образование.

Като субект в процеса на обучение бременната жена се отличава с позитивна мотивираност за усвояване на знания свързани с бременността, раждането и отглеждането на

детето и по слабо изразен интерес за знания свързани с промотивна насоченост към собственото здраве – стил и начин на живот.

Анкетираните декларираат предпочитания към групова форма на обучение, фигура 3.

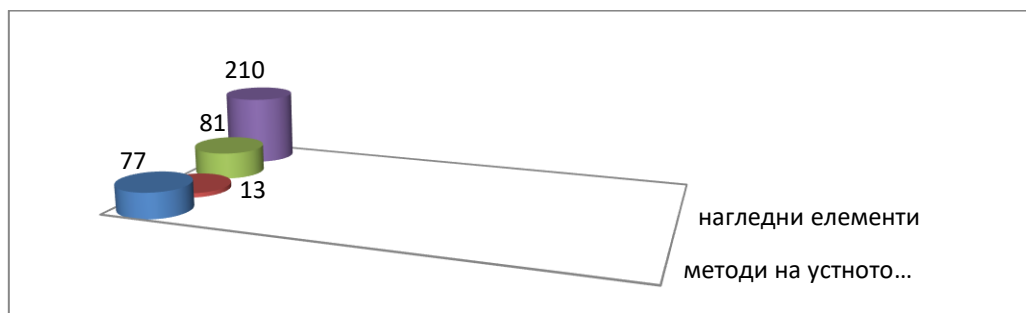

Фиг.3. Предпочитана форма на образование според респондентите

Формите за обучение и образование на бременни трябва да са дидактически структурирани и съобразени с медицинските, психо-емоционалните и социално-икономическите аспекти на бременността.

Анализът на проучването доказва, че при поднасяне на здравната информация следва да се спазват принципите на дидактическата концепция за достъпност, достоверност, актуалност, стил на откровеност и доверие.

Участниците в анкетата предпочитат използване на комбинирани методи на обучение, фигура 4.

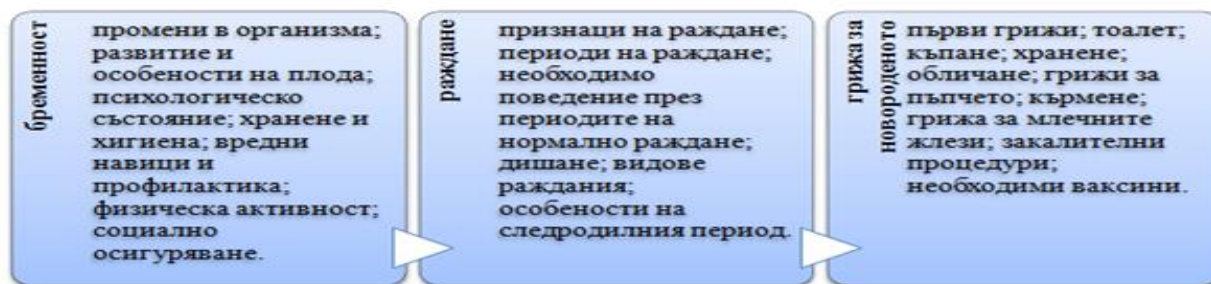

Фиг.4. Предпочитани методи на обучение според анкетираните

Анкетираните дават по-вече от един отговор за предпочитаните от тях методи на образование през бременността. Това е естествен резултат, защото изборът на методи в дидактическия процес е съобразен с възможностите, възрастта, интересите и особеностите на конкретната аудитория (Попов, Т., 2005). Методическите и тематичните инструменти за обучение на бременните жени са резултат от потребителското търсене на здравните услуги. Те са многообразни и подчинени на идеята да бъдат в помощ на бременната.

Педагогическото взаимодействие при реализиране на обучението за бременни се отличава с отсъствие на изградена единна педагогическа система и разработени специфични методи за обучение на бременни.

Предпочитаното съдържание за обучение е обобщено в три основни групи – бременност, раждане, грижа за детето. Във всяка от тях са нанесени необходимите теми за обучение през периода на бременността – те са отговорите в анкетата от респондентките.

Фиг.5. Предпочитано учебно съдържание на обучението през бременността

Анализът на данните от изследването е важен при организиране на обучението и подбора на формата, методите и средствата за педагогическо взаимодействие с бременните жени. Те са и мотивационен фактор за педагогическото взаимодействие, необходимо за здравия просперитет на нацията.

ИЗВОДИ

Пред педагогическата теория и практика се поставя изисквания адаптирани към обучителните характеристики на бъдещата българска майка. Те се налагат от необходимостта от преподаване на знания и формиране на умения свързани с бременността, раждането и отглеждане на бъдещото поколение. Разработването на модели за ефективна превантивна и послеродова грижа е адекватен отговор на обществената потребност свързана с отговорността и правото за здраве.

Дидактическият процес за бременните жени е базиран върху холистичния възглед, който разглежда личността като биологично, психологично и социално единство. Видовете форми за образование на бременни са дидактично структурирани психо-педагогически похвати за пренатално обучение както на бременни, така и на техните семейства.

REFERENCES

Dimitrova, D., (2010) Akusherki na praktika, izd. TAKT OOD, Sofia (**Оригинално заглавие:** Димитрова, Д., 2010, Акушерки на практика, ТАКТ ООД София)

Grudeva, M., (2010) Osnovni problemi na pedagogikata i andragogiyata, izd. MOOREA, Varna (**Оригинално заглавие:** Грудева, М., 2010, Основни проблеми на педагогиката и андрагогията, изд. МООРЕА, Варна).

Grudeva, M., D. Dimitrova, L. Gotseva, (2012) Spetsifichni osobenosti na bremennata zhena kato obuchavashta se, Upravlenie na obrazovanie, tom VIII (2) (**Оригинално заглавие:** Грудева, М., Д. Димитрова, Л. Гоцева 2012, Специфични особености на бременната жена като обучаваща се, Управление на образование, том VIII (2))

Grudeva, M., V. Gyurova, T. Kostadinova, (2016) Metodika na akademichnoto преподаване, Meditsinski universitet Varna, Varna (**Оригинално заглавие:** Грудева, М., В. Гюрова, Т. Костадинова, 2016, Методика на академичното преподаване, Медицински университет Варна, Варна).

Hristova, Ts., (2017) Spetsialni akusherski grizhi pri bremenni s normalna bremennost, Narachnik za akusherki i meditsinski sestri, MEDIATEH – Pleven (**Оригинално заглавие:** Христова, Ц. 2017, Специални акушерски грижи при бременни с нормална бременност, Наръчник за акушерки и медицински сестри, МЕДИАТЕХ – Плевен)

Popov, T., (2005) Pedagogika, Teoriya na obuchenieto Didaktika, Tipografika OOD, Sofiya (**Оригинално заглавие:** Попов, Т., 2005, Педагогика, Теория на обучението Дидактика, Типографика ООД, София).

Serbezoza, I., (2014) Spetsialni akusherski grizhi za bremenni, razhdashti, rodilki i novorodeni, Pechatna baza na Rusenski universitet, Ruse (**Оригинално заглавие:** Сербезова, И., 2014, Специални акушерски грижи за бременни, раждащи, родилки и новородени, Печатна база на Русенски университет, Русе).